

Skjernøyposten

Organ for Skjernøysfolk ute og hjemme

-Organ for skjernøysfolk ute og hjemme-

Nr. 4.

Julen 2014

46. årg.

En julefortelling

Tordis forteller

Tordis samler på mange ting, men mest glass, så skapene er fulle.

Vi er hos Tordis Larsen, som nå er snart 84 år, og hun forteller fra julen under krigen. Det var i 1944-45, det var den verste vinteren, og jeg ble konfirmert i 1944. Det var ingen ting å få fatt i eller kjøpt. Min far Birger var fisker. Han måtte bytte med hummer og fisk, så vi fikk vi klær igjen til jul, så det var egentlig julepresangen vår. Juletreet fikk vi kjøpt i Mandal, liksom nå. På juletreet hadde vi levende lys, dette var jo litt farlig, og noe av julepynten som vi hadde har jeg nå her. Juleforberedelsene begynte vi med tidlig. Vi slaktet lam og gris, ingen hadde frys den gangen så vi måtte lage alt som skulle til og salte det. Mamma lagde rullepølse og persesylte som vi brukte til pålegg, dette kunne jo holde seg. Vi hadde alltid torsk og risgrøt til middag julaften. Julebakst ble det lite av, det var vondt å få fatt i mel til å lage noe av. Vi var 3 søsken, Bodil som var litt eldre, så meg og Herbert. Vi bodde i det huset som Herbert nå bor i. Jeg husker godt juletreffestene på kapellet, det var jo høydepunktet. Vi kledde oss i den fineste stas som vi hadde. Jeg gikk jo på folkeskolen under krigen og på barnefestene som ble ledet av lærer Georg Berge måtte vi alle lese et stykke. Det gikk jo greit, og når vi ble så store at vi kunne gå på voksenefesten var det stor stas. Vi måtte være konfirmert og ha fylt 14 år. Husker det fineste med det da vi kom opp på galleriet og hadde fått hengt av oss yttertøyet, så gikk vi fram til rekkverket og så ned i storsalen. Det var så flott pyntet, og juletreet som gikk helt til taket. Det var et stort øyeblikk. Husker maten på barnefesten, den var lagt i poser og var boller og esser, så var det den som kunne klare spise opp først skulle smelle posen, etter hvert ble det et forferdelig leven. Noen kunne ikke vente til alt var oppspist, så de tok ut maten å la den på tallerkenen, og så smalt de posen. På voksenefesten var maten lagt på fat. Disse juletreffestene samlet mye folk, alle kom jo hjem til jul og skulle være med på festene. Torbjørn Kristiansen som bodde i

Flekkefjord, bror av Paul og Arne Kristiansen, vokst opp på øya, holdt alltid tale på juletreffestene. Husker en gang han fortalte at han hadde kjørt over Kvinesheia, og der var det bare snø det året, så holdt han talen ut fra

På salongbordet er det samling av glass, og bilder av barnebarna og oldebarna.

«den store hvite flokk å se» og det sitter i mitt hode ennå. Han var god til å holde tale. Huset til Antonie og Paulus var fullt hver jul når alle var hjemme, vi kalte det for trekkspillhuset, for en kunne bare stue inn. Hvert år var det også nyttårsfest. Den var i lillesalen på kapellet med god mat, og et lite juletre. Brynjulf Wilhelmsen ringte inn det nye året med kirkeklokka, og vi sto samlet rundt juletreet bad «Fader vår» sammen. Vi giftet oss i 1949, og da feiret vi julen her hos oss, så kunne ungene legge seg når de var trøtte. Til julemiddag har vi hvert år både hummer og torsk og risgrøt, så vi blir veldig mette. Hummer og torsk til julemiddag holder vi på med ennå, men vi prøver å ha det på to kvelder så det ikke blir så mye. Tordis er en stor samler av gamle glass og porselen. Stadig vekk er hun rundt på loppemarked, auksjoner og bruktbutikker for å finne noe interessant, og det finner hun stadig vekk. Huset er fullt som loft, stue og gang. De står stablet i hyller og skap, stuebord og salongbord. Noe er veldig fint og gammelt. Å stelle med dette er hobbyen hennes, mye av tiden går med å vaske og tørke på glassene, ja det krever tid og penger. Hun sier det har også vært en god hjelp for meg når jeg er alene. Jeg fører ikke regnskap med det jeg har samlet, men jeg prøver å huske. Det er ingen ting å si på hukommelsen. Hun forteller videre at hun begynte så

smått i 1970-årene, da var det bare glass, for de tok ikke så mye plass i skapet, så har det bare ballet på seg, så nå er det nesten ikke plass til mat på stuebordene. Jeg bytter vekk noe, men jeg selger ikke. Når jeg er av sted må jeg ha noen til å kjøre meg. Må si jeg har det godt, det er 7 år siden min mann Harry døde. Dette tok jeg tungt, trodde ikke jeg kunne være alene en uke uten han, men jeg kom over det så nå går det bra, har god hjelp av barn og andre, så går jeg turer til Olga på Berge med gåstolen, og Olga kommer til meg, så jeg har det godt. Tordis forteller videre at huset hennes leide de av Frøken Jakobsen, som bygde det i 1924. Hun var enslig lærerinne. Når de leide det var Jakobsen nesten blind, og var på gamlehjem. De fikk kjøpt huset i 1955, og det var vannklosett og badekar i kjelleren, det var ikke mange hus på øya som hadde det i 1924.

Vi takker Tordis for hun ville fortelle dette til oss.

Red.

Innbrudd

I midten av september var det innbrudd i huset i Bergsdalen. Det ble stålet verdier verdt opp mot kr 50.000. De hadde tatt seg inn ved å knuse en vindusrute ved inngangspartiet. Huset er ikke bebodd i vinterhalvåret, så nå har de installert alarm.

Dobber

I høst er det samlet inn gamle teinedobber, og med hver dobbe er det laget en historie til, som hvem som eide den og når og hvor den ble brukt. Noen av dem er nå hengt opp på veggen inne på Grendehuset, sammen med historien til hver dobbe.

Kystverket på Madodden

På selveste Sankthans holdt Kystverket omfattende vedlikehold av Madoddlykta i Færøysundet vest for Skjernøy. Madoddlykta står ved innseilingen til Færøysundet, og er et betydningsfullt landemerke på vei ut mot Ryvingen og sydspissen av Norge. Det var Kystverkets båt "Oljevern 03" som hadde fått oppdraget med vedlikeholdet av Madoddlykta. Tre menn arbeidet for fullt med pussing og maling for å få lykta til å "skinne" igjen mens båten var lenket til fjellnabben med motoren i godt "drive" inn mot fjellet. Sjøen og strømmen var forholdsvis rolig i et område som kan ha betydelig med sjøsprøyt og sjødrag på uværsdager.

Skjernøyposten

-ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

I redaksjonen:

Evert Knutsen	mob. 416 68 949
Janne Knutsen, kasserer	mob 915 49 971
Rita Dyrstad	mob. 415 56 866
Hanne Arntsen	mob. 971 82 482
Siren Salthaug	mob. 954 45 745

E-postadresse:

Siren: siren.salthaug@gmail.com
 Janne: knutsen.juvik@online.no
 Hanne: hannekathrinearntsen@yahoo.no
 Evert: evert@hotproducts.no
 Rita: post@ryvingen.no

Bankgirokonto: 7877. 06. 62604

Internettadresse til Skjernøyposten er;
www.skjernoyposten.no

E - postadresse: skjernoyposten@gmail.no

Adresseforandringer meldes til Evert Knutsen
 Skjernøyveien 254, 4516 Mandal.
 Mob: 416 68 949,
 eller E-post: evert@hotproducts.no

Kontakt USA: Morgan Hansen
 Box 549, Annandale N.J.
 08801 USA
 Cell phone: 908-693-7626
 Mail: mrmorganh@hotmail.com

Abonnementspris pr. år kr 150 - USA, \$ 20

FISKENYTT

Så er nok et hummerfiske gått over i historien, og etter det vi har bragt i erfaring, med et noenlunde bra resultat. Deltakelsen er det i hvert fall ikke noe å si på. Det har vært mer teiner i sjøen og flere fiskere i aktivitet enn på mange år. De fleste melder om svært mye rognhummer, og mere småhummer enn foregående år. Det skulle snart være på tide å vente resultatet av fredningen av hummer med utvendig rogn, men den ser ut til å la vente på seg.

Været har ikke vært av det beste i årets hummerfiske, men mye kraftig vind og sjø. Om

det er sydosten med sjø som er skyld i ekstra store mengder krabber i teinene kan jo tenkes, men uansett så har det vrimlet av krabber i teinene, og de aller fleste av svært dårlig kvalitet. Det virker som om det er for mange i forhold til mattilgangen. Hele sommeren fiskes det krabber med store redskapsmengder, men det ser ikke ut til å ha noe å si for bestanden.

Hummeren på bildet er et virkelig prakteksemplar på ca. 2 kg. og rundt 38cm lang. Det ryktes om at neste år kommer det begrensning av maksimumsmål for hummer, så det er kanskje siste gangen man ser et eksemplar av denne størrelsen med strikk på klørne.

Rekefiskerne melder om gode fangster. Det har vært mye kritikk av rekefisket i Syd-Norge fra enkelte miljøvernorganisasjoner, som hevder at fisket ikke drives bærekraftig. Resultatet skulle vise det motsatte, når det i tillegg meldes om økende mengde småreker.

Det er i dag 9 registrerte yrkesfiskere på øya, fordelt på blad A, som er deltidfiskere, og blad B som er heltidsfiskere. Disse er fordelt på rekefiske og tradisjonelt kystfiske.

Nå er det tid for å tenke på juletorsken, som fremdeles holder god stand som julemiddag. Lykke til med fisket.

Evert Knutsen

Mulle

Fredag 17. oktober fikk vi en heller spesiell fisk i rusa, en mulle. Dette er en spesiell fisk som i hovedsak hører til i Middelhavet. Som bildet viser er vår fangst ikke akkurat noen "monsterfisk". Arten har en spesiell historie, fra Romertiden. Før den ble tilberedt ble den brakt levende til bordet, for så å bli avlivet, ved avlivingen skiftet den farger. Den var og er en ettertraktet matfisk, vekten blir maks ca. 1 kg. Den har den egenskapen at den skifter farge over deler av kroppen. Om dagen har den 4 til 5 gule felter, pluss noen mørke felter. Om natten får den er vakker rød marmorering. Den opptrer av og til i Sør-Norge, men jeg har aldri sett den før. Evert

Skjernøy Kapell

Adventstid

Johs. kap. 3. vers 16 - 17

Adventstid

For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå forta, men ha evig liv. [17](#) Gud sendte ikke sin Sønn til verden for å dømme verden, men for at verden skulle bli frelst ved ham.

November har alt inntatt oss med mørke, lange kvelder. I disse dager forbereder vi årets julemesse på kapellet. Mange frivillige er i gang med baking og andre ting som skal selges. Det er et stort arbeid, men det går sikkert bra i år også.

Vi har lagt bak oss forskjellige arrangementer nå i høst. Det har vært kompefest, damemøter, strikkekafe, onsdagsmøter, faste ting som er godt besøkt. Det har også vært en Israelskveld som Norunn H. Walvick holdt. Hun viste bilder og fortalte på en veldig fin måte historiske innblikk og mye interessant. På krabbefesten ble det fiskesuppe og reker i stedet for krabber, for de viste seg at i år var krabbene svært tomme for mat. Men tror menyen falt i smak. Helga De Presno holdt andakt, og Anette S. Haugen og Johanna Engamo sang og spilte. En fin kveld med godt besøk som avslutta med underholdning av Kjell Gauksås og Alf Tore Gundersen. 9. nov. var det en stor konsert; Contry & gospel Hvite Liljer kaller de seg. De arbeider for hjemløse barn i Myanmar (Burma). Medvirkerne var Steven Kvinlog, Ove Frøytlog, Jan Erik Omdal, Kjell «Elvis» og en 16 års jente som sang helt fantastisk. Ca. 150 stk. hadde møtt fram og det var god stemning og kollekten som ble tatt opp ble ca.: kr 16.000-. som går til barnehjem i Myanmar. Etter konserten var det kaffe og hjemmelagde kaker. Grøtfest blir det 12. des. Da begynner også året også gå mot slutten, men vi satset friskt på nyåret. Årsmøte blir 21. jan.

Programmet kommer etter hvert, så følg med. Med disse linjer en god og velsignet julehøytid til alle.

Å. Aa.

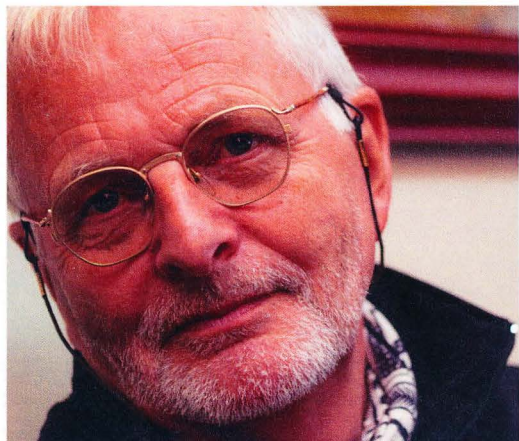
Julemesse 2014

Det er nå blitt tradisjon med julemesse i slutten av november, og lørdag 22. var dagen. Åshild ønsket velkommen, og berømmet alle frivillige som har vært med på å gjøre denne messa til en flott hendelse på Skjernøy. Hun snakket om at det hele er som et puslespill, og at alle brikkene må være på plass for at bildet skal bli helt. Mange hadde bidratt med flotte, selvlagde ting, se bildene. Og for den som gruer seg for julebaksten, var det fullt mulig å fylle kakeboksene med gode småkaker som var å få kjøpt. Det var også åresalg, med mange fine gevinster. Matsalget gikk strykende, det var masse mennesker som hadde tatt turen til kapellet denne dagen. Resultatet ble kr 64.000, som en er veldig fornøyd med.

PORTRETTE

Denne gang har Skjernøyposten vært på besøk hos Herbjørn Pedersen, som bor på Kniben, Nedre Farestad. Han bygde hus i "Lybergfeltet" og flyttet til Farestad i 2007.

Kan du fortelle litt om deg selv?

Jeg er født i 1947 i Kristiansand og vokste opp i en "storfamilie" med foreldre, onkler, tanter, besteforeldre og fettere og kusiner rundt meg. En storfamilie hvor alle var engasjert i Blåkorsarbeidet. Vi bodde helt inntil Baneheia. Det var en god og trygg oppvekst. Vi boltret oss i Baneheia. Om sommeren var vi på familiehytta ved Sandvikdalsfjorden ved grensa mot Søgne. Oppveksten i en 17 fots robåt med luggerseil skapte glede og interesse for livet i og på havet. Med bunnsnøre etter villing og oter etter blega, var livet aldri kjedelig. Min far laget vannkikkert til meg av en koksboks. Da kunne jeg ligge timesvis

i robåten og studere livet i fjæra.

I Kristiansand har jeg to sønner, på 32 og 39 år, som har 3 flotte barn. Bestefarrollen gleder jeg meg over. Det er flott å kunne "skjemme ut" tre flotte jenter!

Nå er "yrkestittelen" pensjonist. Det har jeg vært på fulltid i 2 år. Tidligere har jeg arbeidet som lærer. Først i grunnskolen i en del år i Oslo og Kristiansand. Så tok jeg 4 års videreutdanning på universitetet i Oslo og fra 1978 til 2012 arbeidet jeg med utdanning av lærere på det som tidligere het Kristiansand off. lærerskole. Siden ble lærerutdanningen en del av Universitet i Agder.

Jeg har vært heldig som har fått jobbe med barn og unge. Det hjelper litt på å holde seg "ung til sinns". Så lærer en at kunnskap er noe som stadig endres og utvikles. De unge lærer også eldre om sin tid og sine opplevelser av livet. Da kan det utvikles respekt mellom generasjonene.

Jobben har ført meg til mange skoler for å veilede studenter. Det har vært spennende reiser. Jeg har besøkt skoler i Mandal. Oftest på Furulunden. Her gjøres en flott jobb! Arbeidet med å være en tydelig lærer og leder for elevene, har vært fokusert.

Hvorfor flyttet du til Skjernøy?

Jeg har siden 1978 hatt hytte utforbi Tregde. Her har jeg blitt godt kjent i hele området. Både med folk, hav, holmer og skjær. Skjærgården mellom Skjernøy – Ryvingen og Kneblingane er vel et av de fineste skjærgårdsområder i Norge. Her har jeg fartet i båt så ofte jeg har kunnet. Garnfiske, krabbe – og hummerfisket. Spesielt har hummerfisket vært spennende. Stort sett har jeg holdt til rundt Sæsøy, Egvar og Kneblingane og mot Brattholmen og Naudeskjær. Mange hyggelige folk har jeg vært i kontakt med. I 1980, i hummerfisket, traff jeg igjen Nils Gjertsen fra Landøy (som nå er død) vestenfor Sæsøy. Han var min kompanisjef på Madla da jeg gikk rekruttskole der på 70 – tallet. En flott marineoffiser. Jeg endte opp som kvartermester i en periode på Odderøya, etter at jeg var ferdig med lærerskolen.

Men du spurte hvorfor jeg flyttet til Skjernøy?

Jeg ønsket rett og slett å kunne være nær denne flotte skjærgården hele året. Det var hovedgrunnen. Så hadde jeg etter hvert blitt like godt kjent i området her, som i Kristiansand. Jeg solgte derfor huset i byen og var lykkelig over å få kjøpt ei slik fin tomt her på Kniben, eller retter sagt "Middagsknobba", som en god nabo nedenfor meg, sier stedet heter. Kniben er jo nede ved "hovedveien". Nå har jeg også solgt hytta. Den trenger jeg ikke når jeg har hus her!

Har du andre hobbyer?

Jeg er glad i sang og musikk. Nå er jeg med i Mandals Sangforening og i "Sølvstrupene" i Kilden i Kristiansand. Nyere forskning viser at det er sundt å synge i kor. Det gir god helse og glede. Sangen var også det som første gang førte meg til Skjernøy. Det var i 1961. En gjeng gutter fra 14 – 17 år, "Blåkorsguttene", var på "turné" med kretssekretær Johan Kleppa i Blåkors. Etter møtet på Kapellet ble vi innkvartert og overnattet på Nedre Farestad og på Dyrstad. Her ble vi møtt med stor gjestfrihet!

Jeg har alltid vært interessert i kystkulturen. Hvordan folk tenker, lever og arbeider ved kysten. På slutten av 70-tallet var jeg med på å starte Agder kystlag, som var en forløper for de lokale kystlagene. I dette arbeidet ble jeg kjent med Svein Molaug, direktør for norsk sjøfartsmuseum. Skjernøyfolk kjenner ham fra utgraving av "Farestadvraket" øst på Sandøy. En annen som har betydd mye for kystkulturen og som også var med i styret i Agder kystlag var Hartvig W. Dannevig. Han har samlet inn mye spennende materiale om kystkulturen. "Skipsforlis langs Sørlandskysten," er nok mest kjent. Sammen med Knut Lindseth var han med på å bygge opp fiskerimuseet i Mandal.

På begynnelsen av 80-tallet begynte automatisering av fyrene langs kysten. Grønningen fyr var et av de første. Sammen med fyrvokter Kjell Otto Hansen på Oksøy (han jobbet opprinnelig i postvesenet, og sendte følgende søknad om å bli fyrvokter: "Fyr i Postvesenet søker post i Fyrvesenet") og 4 andre dannet vi "Grønningens venner" og fikk etter hvert sving på vennearbeidet. Da jeg flyttet til Skjernøy var det derfor naturlig å bli aktiv i Ryvingens venner. Der er jeg nå med i styret og drar til fyret så ofte været tillater det. Så er lokalhistorie spennende. Derfor er jeg også med i styret for Skjernøy historielag.

Hva er det fineste med å bo på Skjernøy?

Det er mange kvaliteter her på Øya. Å velge "det fineste" er vanskelig. Men naturen med sine mange muligheter er jo en kjemperessurs. Det heter jo også at naturen er med på å forme folks måter å tenke og handle på. Så da må jeg si at menneskene på Øya også er rause og inkluderende som naturen. Barn og unge tar sin oppvekst som en selvfølge. Det skal de da også gjøre (selv om vi voksne av og til tenker at de burde være mere takknemlige...). Men et godt oppvekstmiljø kjennetegnes av "å bli sett", at folk bryr seg på en positiv måte. Det har jeg opplevd er viktige kvaliteter her på Øya. "Å se" barn og unge, snakke med dem er viktig. Ikke for lite, ikke for mye, men bry seg "passe". Jeg opplever som innflytter å bli inkludert i "Skjernøyfellesskapet". Den store sosiale aktiviteten i foreninger og lag bidrar til å skape tilhørighet til dette fellesskapet. Og tilhørighet er viktig for å trives og få et godt liv.

Hvordan ønsker du at øya skal se ut i framtida?

Det var ikke enkelt å svare på. Men kanskje fortsette å gjøre de gode tingene som virker, og som skaper inkludering i "Skjernøyfellesskapet". Alt det frivillige arbeid som gjøres bidrar til dette. Da er det viktig å gi de som driver dette arbeidet et skikkelig klapp på skuldra og "kytte" av det som gjøres.

Til slutt en liten bekymring:

Det er flott å se så mange barn og unge som er kommet til Øya. I de 7 årene jeg har bodd her har antallet økt. Litt bekymret er jeg på barnas vegne når det gjelder trafikken. Særlig nå i mørketida når barna går til og kommer fra skolebussen ved Kapellet. Barna leker og har det flott mens de venter på bussen.

Samtidig er det stor biltrafikk akkurat i dette tidsrommet. Kanskje kunne foreldre eller seniorer som meg stille opp i mørketida for å skape litt mer trygghet? La skolebussvakter gå på omgang?

Rossnes – har denne gården også vart kalt *Aarsteen*?

*Rossnesvågen
med Ydstevågen
anno 2005*

Gjennom tidene har skrive- og stavemåte av stedsnavn skiftet, så også selve stedsnavnet.

På Skjernøy ved Mandal finnes *Rossnesvåa*, eller *Rossnesvågen*, også kalt *Farestavåa*.

Undertegnede kom for en tid siden over en gammel seilingsbeskrivelse over den Norske kyst, trykket i København i 1801. Ved gjennomlesning av seilingsbeskrivelsen for kysten og havnene på strekningen "Jæddern (*Jærern*) til Chiritianssand (*Kristiansand*) refererende til kart nr 5. Beskrives innseilingen til gården *Aarsteen* på den østre siden av *Steirnøe*. Ref til teksten;

"Her er der tvende små havner for små skip som søker inn for østlig sterk motvind, den ene er ved gården Aarsteen, hvor er 3 favner dypt, sandbunn. Men i munningen er innseilingen meget snever (smal). Den annen under gården Berga (Berge), hvor der er mer rom, og fra 6 til 12 favners dybde, god sandgrunn, begge meget rolige og fri for sjøgang, man kan fra dem begge komme ut med vinder fra WSW. og til NNO".

Det er gården *Aarsten*, som for øvrig betyr "Ørnestein", vi her skal konsentrere oss om.

Stedsnavnet *Aarsteen*, eller som dagens navn lyder *Årsteinen* (*Årstein*), forefinnes, så langt vi vet, i dag kun i Nordland. Da som navet på en øy i Vågan kommune.

Men det er ikke denne *Aarsteen* (*Årsteinen*, *Årstein*) det her skal dreie seg om.

Navnet *Aarsteen*, som vi finner på det ovenfor refererte kart nr 5, er utvilsomt gård nr 22 i Mandal kommune. *Rossnes* på *Skjernøy*. *Rossnes*, uttales forøvrig *rå2ssnes*.

Hvorfor gården blir kaldt *Aarsteen* i seilingsbeskrivelsen av 1800, er vanskelig å fastslå, da vi så langt tilbake som i 1601 finner skriftlige kilder hvor gården skrives *Røßnes* 1601. I 1604 *Røßnnes*, 1610 *Røßnes*, 1630 *Rosnæs* med *Sandø* og *Odden* 1668 *Raass-næs* 1723. Trolig har *Rossnes* opprinnelse fra **Rossanes*, av *ross* (norrønne *hross*) n., *Hest*. Samme navn forekommer også på flere andre steder. Ennå hyppigere er forekommer *Hest(e)nes*.

Ser vi på topografien som danner *Rossnesvåa* er det en ca 2 km lang, nord – sør situert halvøy som i sydenden henger sammen med *Ytre-Farestad*. Denne danner den ypperlig, men for seilfartøy, så vanskelig tilgjengelige havnen. Halvøya er består i all vesentlig het av en ca 1 km lang "fjellrygg", som går forholdsvis bratt opp fra sjøen, uten vesentlig "forland" nede ved sjøen. Fjellryggen danner 3 mindre svakt markerte "topper", hvor på den nordligste ligger en stor markert stein. Denne steinen var for inntil 100 år siden (*før nedgroningen begynte*) lett synlig fra leden utenfor *Skjernøy*.

Mye taler for at denne steinen kan fordums tid ha båret navnet *Aarsteen* (*Øresteinen*), og således blitt misoppfattet av kartografen at dette er navnet på gårdsbruket lengst nord på *Rosnes*.

Knutekurs

To tirsdager i november den 4. og 11. arrangerte historielaget kurs i knute og spleis på tauverk, og bøting og binding av garn. Som instruktør var Arild Jenssen og Arnt Otto Ånensen. Det møtte fram over 20 deltakere begge gangene, så dette viste seg å være populært, og hver deltaker fikk hver sin tautamp som en skulle lære å spleise og lage forskjellige knuter på. Mye av dette som var helt alminnelig blant folk tidligere, særlig blant fiskere. Bøting og binding av garn er det bare noen få av den eldre slekt som kan. De fleste kursdeltagere kjente til spleising og forskjellige knuter, men de satte pris på å få det oppfrisket. Mellom bøting og spleising kunne en også forsyne seg med kaffe og kringle noe som deltakerne satte pris på. Noen savnet innbinding av glasskuler, men på kurset var det ingen som kunne dette. Kan hende vi må ha et nytt kurs på nyåret.

Konsert på kapellet søndag 9. november

Kapellet var nesten fullt av folk som ønsket å få med seg denne konserten. Ryktet hadde spredd seg, og flere kom fra Mandal for å få med seg dette.

En av frontfigurene er tidligere misjonslege i 20 år i Afrika, Tor Harald Kristiansen, hvis far var fra Skjernøy. Jan Egil Omdal «sydde» det hele sammen, og det ble en flott kveld med flott musikk og fortellinger fra Hvite Liljes arbeid i Burma. Steven Kvinlaug og Ove Frøytlog spilte gitar og sang, Jan Egil Omdal, Kjell Elvis og 16-årige Emilie Omland Grimstad bidro med sang. Kjell Elvis behøver kanskje

ikke ytterligere presentering, han sang noen kjente sanger av Elvis, bl.a. «In the ghetto» og «Glory, glory halleluja». Emilie hadde noen flotte framføringer av sanger med sin klokkeklare stemme. Tekstene handlet om at vi må bry oss, og om forfølgelse og smerte. Det ble gitt kollekt underveis, og det kom inn kr 16 000. Det var også mulig å kjøpe CD-plater de hadde gitt ut. Etter konserten var det kaffe og kaker.

Fakta om Hvite Lilje

Hvite Lilje ble stiftet 5.9.2008. Det er en stiftelse som blir drevet på idealistisk grunnlag. Formålet med Hvite Lilje er å bygge trygge barnehjem for etterlatte barn fra Burma. Gi dem håp, kjærlighet og en ny fremtid. Alle Hvite Liljes medarbeidere arbeider på frivillig basis, og det trekkes ingen kostnader til administrasjon. Hvite Lilje har også innsamlingskonserter der artister stiller opp gratis. Hvite Lilje har også fadderskap, der hver fadder kan få ansvar for et barn i én mnd. for kr 400. Hvordan DU kan støtte, kan du finne ut av ved å gå inn på www.hvitelilje.no, under linken "bli fadder". Eller ringe 901 96 277. Hvite Lilje har pr. 2013 fem ulike byggeprosjekter. Det er: Graceland barnelandsby utenfor Mae Sot, Queensland barnelandsby utenfor Sanklanaburi, barnehjem inne i flyktningeleiren Tham Hin + akuttmottak utenfor leiren. (Alle disse ligger i Thailand i grenseområdet til Burma.) Et nytt byggeprosjekt er satt i gang inne i Burma. I tillegg underholder Hvite Lilje barn inne i 13 landsbyer i Burma. Hvite Lilje har pr. 2013 totalt ansvar for 1002 barn.

Abonnenter Skjernøyposten

Skjernøyposten trykkes hver gang i litt over 400 eksemplarer, hvem er så abonnenter? Innenlands befinner de seg fra Lauksletta i Finnmark til Skjernøyas sydspiss. Utenlands i Sverige, Tyskland, USA, Mexico og Latvia. Naturlig nok er Skjernøy det største nedslagsfeltet, hvor nesten alle husstander er på listen. Totalt sender vi rundt 250 eksemplarer i posten hver gang. De fleste med norsk adresse er utflyttede skjernøyfolk, eller folk med familiær tilknytning til øya og hyttefolk. Det er tydelig at interessen for hva som skjer på Skjernøy er stor.

For hver utsendelse får vi en del eksemplarer i retur, hvor abonnenten har skiftet adresse. Vi ber om at folk er nøye med å sende adresseforandring.

Ellers kan vi godt tenke oss å få flere innlegg fra abonnentene, så vi oppfordrer herved nok en gang til dette. Det trenger ikke være de store hendelser, smånytt er en populær side.

Evert Knutsen

FASTSETTELSE AV ALDER PÅ ELDRE BYGNINGER PÅ ØYA

Våren 2011 satte Skjernøy Historielag i gang et samarbeidsprosjekt med fylkeskonservator Frans-Arne Stylegar for fastsettelse av alder på eldre bygninger. Dessverre ble det den gang bare Gjestgiveriet i Skjernøysund som ble undersøkt, men de lovet å komme tilbake. Så, i slutten av oktober var «teamet» på plass, anført av Helge Paulsen fra Vest-Agder

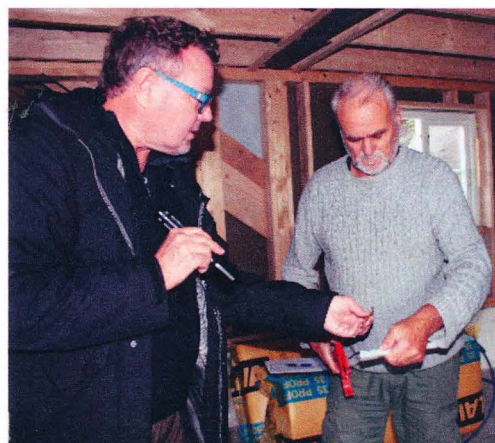
fylkeskommune, Niels Bonde fra Nationalmuséet i København og Christoffer Christensen fra Åseral friluftsnkkeriet.

Boreprøver ble foretatt i følgende bygninger:

Bakken på Øvre Berge, eid av Bjørg og Willy Johannessen. En del av bygningen er fra et hus som stod på Reinerts jorde, og en kunne tydelig se at noen av stukkene var brukt før; trappetrinn i stukkene i den nordlige del. Den delen av huset som vender mot syd skal være eldst, og er antagelig en gammel husmannsplass. Etter 2.verdenskrig har dette huset bare vært benyttet som sommersted.

Bergsdalen: En del av dette huset kommer også fra huset på Reinerts jorde, som ble revet i 1860-årene. Man kan enda se murene sør for Terje Berges hus. I Bergsdalen skal også være en del skipsplanker fra skipsopphuggingen på Farestad. Det var bare i kjelleren boreprøver kunne tas pga. panel ellers i bygningen. Bergsdalen er svært interessant; her har det vært forretning, og den første telefon på øya var her, den står fortsatt i gangen. Nåværende eiere er Mette og Torgny Aanensen.

Før gikk hovedveien mellom floren og huset. Den store grana, Kommandørgrana ved Storsteinen, (størst i omfang), er plantet i 1936. Den andre, høyeste, skal være plantet i 1954, den såkalte Skolegrana.

Langhuset på brygga i Rosnes, eid av Jens Ellingsen. Huset er for tiden under renovering, og stokkene lå åpne for å foreta boreprøver. I dette huset er det en stakk som er datert 1718.

Låven til Harry Wathne: Dette er trolig en av de eldste bygninger på øya. Låven er svært spesiell, og holdt i veldig god stand.

Rasmus' sjøbu: Her var eieren, Elin Rosnes Strand, ikke til stede, og boreprøvene ble derfor tatt av utvendige stokker. «Boreteamet» tror denne bygningen er svært gammel.

Det er et omfattende arbeid som blir utført, 2 dager ble brukt. Fremgangsmåten er å bore med 10 mm bor i gamle stokker og treverk. Prøvene blir sendt til muséet i København for analyse, det er danskene som er kommet lengst med slikt arbeid. Resultatet kan tidligst påregnes i mars 2015.

Helge Paulsen håper de får anledning til å komme tilbake til Skjernøy ved en senere anledning.

Redaktør Sigurd Aalvik går over i "pensjonistenes rekke"

Skjernøypostens redaktør gjennom 46 år med utgivelse av 184 nummer har nå definitivt sagt fra at nå er det nok. Vi øvrige i redaksjonen har etter aller beste evne forsøkt å overtale han til å holde ut noen år til, men vi har selvsagt full forståelse for hans avgjørelse. Han har nedlagt et fantastisk arbeide i en jobb som er uten noen som helst godtgjørelse, det er nok heller det motsatte som er realiteten. Han var en av initiativtakerne til Skjernøyposten, som fra første utgivelse ble en suksess. Siden har han vært pådriveren for de etterfølgende 183 utgivelser. Han har utrolig god kjennskap og interesse for hva som skjer på øya, og vi har hatt mange flotte arbeidskvelder hjemme hos han og Signe i Valvik. Vi sender han en stor takk fra vårt lokalsamfunn, og ber innstendig om at han også framover vil "fore" oss med godt stoff til Skjernøyposten. Lykke til som "pensjonist".

-Evert Knutsen.

Færøy (Feri) - en utrolig interessant holme

Etter alene å ha vært på en tidligere "ekspedisjon" til Feri, tok undertegnede kontakt med fylkeskonservator som umiddelbart ønsket befarung. Denne ekspedisjonen fant sted i dag og har avvristet langt flere av Feri sine hemmeligheter. At denne holmen skulle inneholde så mange spor av menneskelig aktivitet var det ingen av oss som ante. Fra tidligere hadde jeg, som tidligere nevnt, avdekket at myrene i NW hadde vært oppdyrket. At det har stått en "utløe", trolig datert til en gang på begynnelsen av 1800 tallet. Hvilket bekreftes av navnet på landingsplassen, Høyplassen. Det indiker at her tok man ombord høyet. Men det som er helt nytt, er den "tuften" jeg fant i kanten av kjønna. Dette er trolig tale om en så kalt "Strandmannstuft". En "boplass" hvor fiskere fra innlandet benyttet til bosted ved sesongfiskeriene. Jf. Strandmannstuftene i Kjerkevinga. Videre har han/vi nå stedfestet

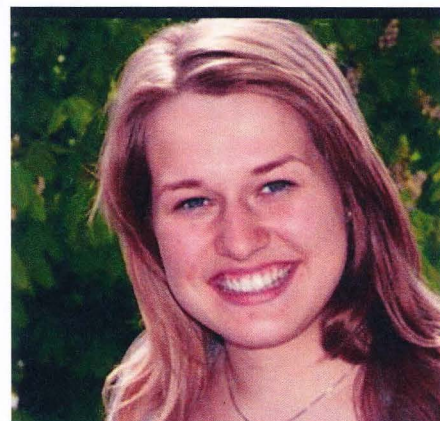
strandvaskergravene i Daumannsviga og Styggeviga. Begge steder var kjent fra tradisjonelle muntlige overleveringer, nedtegne av Christian Pedersen Dyrstad. Men de har aldri stedfestet hvor de var. Tradisjonene forteller at det skal være lik (strandvaskere) etter forlis av Hollandske smakker, som er begavet på de to nevnte stedene. Det som imidlertid er av meget stor interesse er at Feri har vært delt i "innmark" og "utmark". Innerst i Neddviga, dalføret som går opp mot Feriheia ligger det et langhus, trolig folkevandringstid. Her er også et steingjære som, i fordums tid, har holdt storfe ute fra innmarken. I tillegg er det noe som kan ha vært en gravplass, subsidiært uthus, men det siste er heller tvilsomt. Denne boplassen, og her snakker vi om fastboende skriver seg mellom 2000 og 1500 år tilbake i tid. Den gang var myra innerst i Neddviga en grunn bukt og med rimelige gode havneforhold.

Vi var også i land på Skjøringa. No doubt, ene er av nyere dato. Men det er litt lengre oppe mot toppen flere bokstaver, eventuelt noe som likner et bumerke, som ikke er merket opp. Her er det interessant å gjøre en grundigere undersøkelse etter en kompassrose. Det er hevet over en hver tvil at det er flere øyer/holmer i vår skjærgård som bør undersøkes langt nærmere etter spor av menneskelige aktiviteter i svunnet tid. Men at alt dette har vært skjult inntil d.d. er for å si det mildt, for meg ubegripelig.

-Svein Berge

Hanna Puntervold fra Valvik tok sammen med Maiwand Jabarkhil fra Mandal bronse under VM i barne- og ungdomsarbeiderfaget i Trondheim. Totalt var 14 fylker representert i finalen. Disse to representerte Vest-Agder fylke og kom på tredjeplass. Akershus ble best og Rogaland på andreplass.

De kvalifiserte seg tidligere i år til fylkesfinalen og gikk helt til topps. 28 okt. dro de til Trondheim for finale. Hver dag i en uke fikk de nye oppgaver. De laget blant annet quiz og satte opp eventyrforestillinger for barn, hvor dommerne hele tiden følger med. I finalen fikk de 15 minutter til planlegging og 20 minutter til framføring av fysiske aktivitet for førsteklasinger, med vekt på blant annet motorikk. Både dommere og publikum fulgte med, og de skulle teste hvordan de blant annet taklet stress. Deres lærer er Randi Ullestad.

Historisk kveld på Grendehuset

Tirsdag 25.november hadde Historielaget invitert til historisk kveld, som startet med at kulturkonsulent Louise T. Pariggi informerte om kommunens kulturminneplan, og med ønske om at historielaget ville engasjere seg. Historielaget stiller med én person her.

Hovedattraksjonen denne kvelden var Bjørn Hemmers skråblikk på Sørendingen. Hemmer fortalte om norske forfatters syn på sørendingen, fra 1850-årene fram til vår tid, som en traust, tungsindig og treg type. Gabriel Scott og Wilhelm Krag var de to som på 1900-tallet prøve å snu synet på sørendingen ved å gi positive beskrivelser av ham.

Bildet viser historielagets leder som gir Hemmer en gave som takk for et flott foredrag.

Bjørn Hemmer er gift med Kirsten Jannicke Larsen, som er medeier i Gjestgiveriet i Skjernøysund.

Denne kvelden var vi i tillegg til flere interesserte fra bl.a. Fedas 4 tilhørere fra Skjernøy utenom styret i historielaget, så de gamle forfattere hadde kanskje rett i sine betraktninger???.....

Janne

BILDE FRA SVUNNEN TID

Bilde fra slutten av 1950 årene. Før i tiden gikk vi julebukk i romjulen. Og før broa kom i 1964 var båt fremkomstmiddelet mellom besøk på øyer her i Skjærgården. Da var det bare å kle seg godt for vinterkulda, og glede seg til selskap. Her er familien Ruth og Thorkel Dyrstad på besøk hos familien Ester og Johan Wathne på Landøy. Det var alltid koselig å komme til Landøy. Og å gå julebukk var gøy. Her er det de eldste barna som er klare for å gå julebukkk. Oss som ikke er kledd ut, fikk spenning med å vente til de kom tilbake med mye godt i veskene sine! Fra venstre Kurt K Dyrstad-Torill Wathne julebukk-Sonja Wathne ikke julebukk- Sigurd Wathne julebukk, og bak han Betty M Dyrstad, også julebukk.

Foran fra venstre Rita T Dyrstad i Amerikakjole, og Holger fra Tyskland. Holger bodde hos fam. Dyrstad ca. et år. Det var slik på slutten av 1950-årene, at flere barn fra Tyskland kom opp til Norge og fikk bo hos familier her. Her fikk de god mat og stell, og kunne etter en tid reise hjem til sine i Tyskland.

Vi blar i arkivet

Vi forsetter i nr. 1. 1978. Her forteller vi at arbeidet med Krambubrygga er i full gang. Det er firmaet brødrene Reme fra Vigeland som har fått jobben. Brygga skal nå bygges i armert betong, både pilarer og dekket.

Som vi har vært inne på tidligere har gatenavnkomiteen vært i sving, også her på Skjernøya. Nå er også navneskiltene kommet på plass, i hvert fall en del. Vi kan nevne navn som Vågsveien (hovedveien ut til Ytre Farestad), Kjunestien, Amsterstien, Sjøbuveien, Kapellveien, osv. Det neste blir vel at vi får nummer på husene. Så når dere skal skrive til Jonas f. eks. må dere kanskje sette på Kjunestien 4. for å komme fram.

Vi har tidligere skrevet at lokalradioen vært på Skjernøya og gjort opptak. Denne gang var det vår lille Skjernøypost som var gjenstand for oppmerksomheten. En representant for NRK – Kr. Sand var ute og intervjuet vår redaktør, Sigurd Aalvik ang. Skjernøyposten. Så neste dag den 30.2., fikk vi høre intervjuet i lokalsendingen kl. 12,00. Her fortalte Sigurd om bladets tilblivelse og hvordan det ble drevet.

Vi fikk nå vite at NRK – Fjernsynet var interessert å gjøre noen opptak fra Skjernøya for programmet «Norge Rundt» og at de da også ville besøke Skjernøypostens redaksjon. Dette skjedde den 2.3., og angående resultatet kan vi bare henvise til programmet i TV «Norge Rundt» som antakelig blir sendt fredag 17. mars.

Smånytt

I høstens første sterke kuling kantet en av lerkene i Åsen på Berge. Vi har vel aldri sett et så stort rotvelt, fjellet under ble helt rensket. Nå er ikke undertegnede verdens høyeste, men med meg selv som målestokk vil jeg vil anslå høyden på rotveltet til ca. 4-5 meter.

Med litt fantasi kan det minne om et troll.

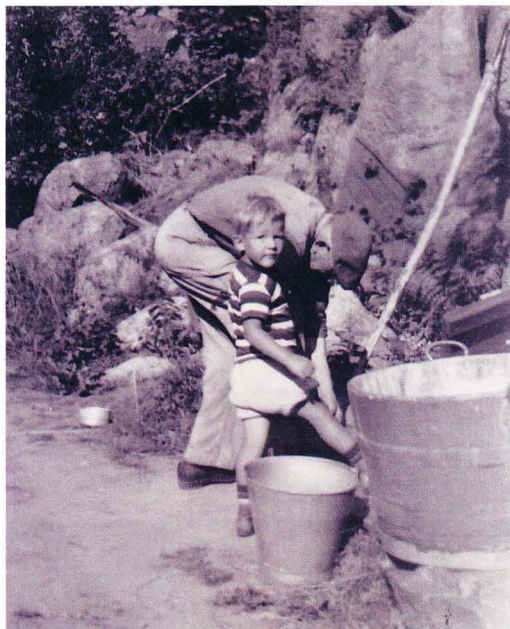
Janne

Kokhusbrønnen

Mange har sikkert lagt merke til at Skjernøy Historielag har skiltet kokhusbrønnen i Skjernøysund. Dette har vært gårdsbrønn for flere hus i generasjoner. Det er hyggelig å se at brønnen fortsatt er i bruk, og at den blir rengjort og vedlikeholdt.

I eldre tider, for ca. 70 år siden, var det en grue her hvor kvinnene kokte og vasket klær som så ble hengt opp i «sjefens hage» (Kristianes hage), som ligger på motsatt side, ca. 20 meter fra brønnen mot myra. Det er et steingjerde rundt hagen, og i dag er den nokså gjengrodd av bl.a. gravmyrt.

Her kan vi se Evert Knutsen og hans bestefar Knud Marius Olsen ved kokhusbrønnen. Ca. 1950.

Trigonometrisk punkt

På vår tur til Grottevarde nylig fikk vi se at flymerket var skiftet ut. Det er en del av et trigonometrisk punkt som tidligere ble brukt ved landmåling.

Det er hyggelig å se at noen uoppfordret tar vare på ting som i årenes løp blir ødelagt.

Årets kulturpris gikk til "Skjernøygd"

Tor Evert Bentsen fikk Årets Kulturpris av Mandal kommune 2014. Prisen fikk han for sin utrettelige innsats i 35 år som trener for friidrettslaget MHI. Alt på dugnad! Tor Evert Bentsen er født og oppvokst på Ytre Farestad. Sønn av Ellen og Harry Bentsen. Men i voksen alder flyttet han til Mandal. Vi er stolte her på Skjernøy av å ha en kulturprisvinner med røtter på øya vår!

Hytta i Dyrstadstranda

som Magnhild Brovig eide er nå solgt til Silje og Marius Dyrstad Venås. Marius kommer fra Dyrstad.

Takk for meg

Alt har sin ende, også som medarbeider og redaktør i Skjernøyposten. Etter 46 år og utgivelse av 184 nummer av Skjernøyposten trekker jeg meg. Jeg har vært med å utgi samtlige av de 184 eksemplarene, så nå mener jeg at jobben er gjort. Jeg kan med glede konstatere at Skjernøyposten lever i beste velgående, med en flott stab i redaksjonen, og takket være dem at Skjernøyposten er fullt oppegående. Det var med spenning at vi tre medarbeidere: Håkon Karlsen, Georg Walvick og jeg vinteren 1969 utga det første nummer av Skjernøyposten. Tilbakemeldingene viste seg å være svært positive. Men her vil jeg nevne Petrea Farestad, hun var kjent for å være skeptisk til mange ting. Hun utalte: «Høh. Å disse skal utgi seg for å være journalister! Nei Skjernøyposten skulle hun ikke holde». Petrea holdt aldri Skjernøyposten, men vi vet via omveier at hun leste den. Ingen av oss har heller utgitt oss for å være journalister, vi har bare prøvd å formidle det som skjer på øya på en grei måte. Jeg husker godt snøvinteren 1970 månedsskiftet febr.- mars. Veien over til vesterøya var stengt 10 dager, og veien fra Tregdekrysset og til Farestad var stengt 3 – 4 dager. Den dagen veien ble oppbrøytet til Farestad dro jeg til Kristisand for å trykke Skjernøyposten. Ja, først måtte en gå på ski over øya og så måtte en skuffe ut bilen som stod ved kapellet. Jeg kom hjem sent på natta, så ble det å dra Skjernøyposten på ski over øya. Når vi delte den ut i postkassene gikk vi også på ski. I 1978 hadde vi besøk av NRK «Norge Rundt» Jeg har det opptaket på video. Trykking av Skjernøyposten har nesten alle år foregått her i kjelleren hos oss. Her står det fremdeles en fullt brukbar kopimaskin som ikke er i bruk lenger da all trykkingen nå blir utført på Sjøsandens Grafiske i Mandal. De første 1 ½ år ble trykkingen utført i Kristiansand. Men så gikk vi til anskaffelse av egen stensilmaskin og da kom Norvald Jenssen med som medarbeider for å skrive av på stensiler. Dette holdt vi på med til 1983, da vi fikk vår første kopimaskin, og da gikk arbeidet mye lettere. Tidligere kunne en stå med trykking til klokken var 12 på natta, men med kopimaskin kunne vi også legge inn bilder. Vi har slitt ut mange kopimaskiner før Sjøsandens Grafiske overtok jobben. Så her ble mye arbeid spart. Det er mye jeg kan fortelle om Skjernøyposten, men det blir for langt. Jeg har vært med på å ta opp mange intervjuer som har vært veldig interessante. Flere av dem som ble intervjuet lever ikke i dag. Håkon sluttet i Skjernøyposten vinteren 1997 etter 28. år, og Georg sluttet høsten 2009 etter 40 år og Norvald sluttet vinteren 2012 etter 41 ½ år. Så alle de første medarbeiderne har hatt lang fartstid i Skjernøyposten. Til slutt vil jeg bare takke for et flott samarbeid opp gjennom årene. Vi har hatt det veldig greit sosialt med mange kaffekopper. Jeg takker også min kone Signe for alt hun har stilt opp for oss. Og tålmodig utsatte reiser og andre gjøremål, inntil Skjernøyposten var ferdig trykket. Lykke til videre med arbeidet i Skjernøyposten.

Hilsen Sigurd.

Utedassen

Det er ikke så mange igjen av dem nå. For 50 – 60 år siden var den nokså alminnelig. Den var gjerne i uthusene. Men for de som ikke hadde uthus var det som den som er på bildet. Vet ikke om dette er den eneste som er igjen på øya. Denne utedassen på bildet står på øvre Berge, og er i dårlig forfatning. Den har nok ikke vært i bruk på en stund. Det var ikke alltid like lett å ta seg fram til dassen en vintersdag med is, holke eller snø, den lå gjerne i litt avstand fra huset, på grunn av lukten som kunne være ubehagelig en varm sommerdag.

Siden sist

Høsten begynte veldig fint med solskinnsdager og høy temperatur. Men når hummerfisket startet 1. okt. var det slutt på det fine været. Andre uken i fisket fikk ingen på Vesterøya dratt teinene på grunn av vind og høy sjø. Men likevel er det austavinden som har vært den mest dominerende i høst, og den har preget mest de som fisket hummer på østsiden av øya. Vi har også hatt mye regn i okt. og nov, noen dager har det flommet ned med vann, som søndag ettermiddag og kveld søndag 23. nov. Temperaturen har holdt seg opp mot 10 grader fram til nå med bare noen få unntak, da temperaturen har vært nede i 2 – 5 grader, så en har spart på strøm og ved fram til midten av nov. Nå går det raskt mot jul og et nytt år. Juleforberedelsene har allerede begynt, så når dere får dette nummeret av Skjernøyposten er vi inne i adventstiden. Med dette runder Skjernøyposten av for dette året og ønsker alle våre lesere en riktig god jul og et like godt nyttår. Vi møtes igjen i mars 2015, da er det ikke jeg som skriver denne spalten som jeg har skrevet siden 1996.

Hilsen Sigurd.

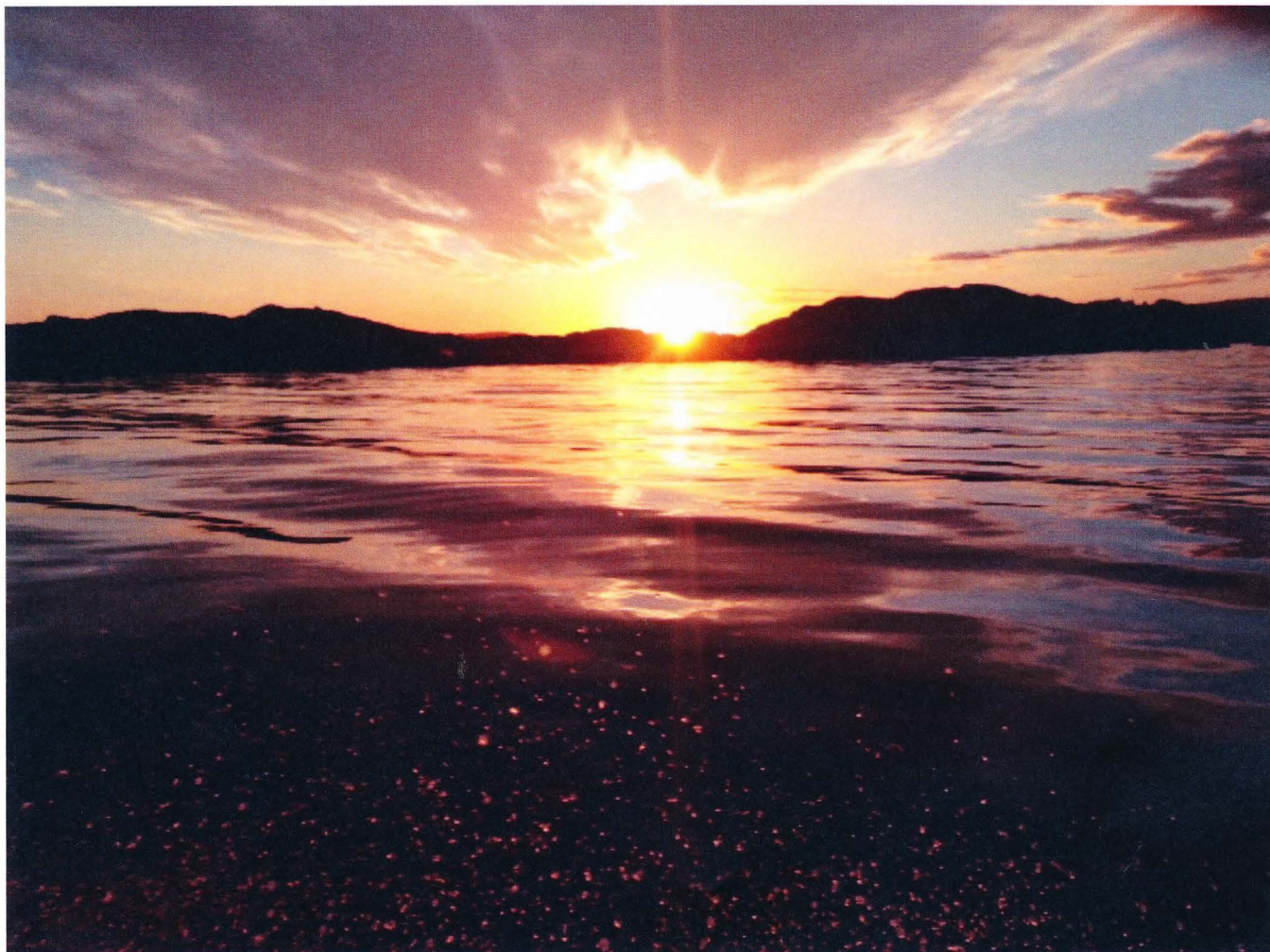
Midtsommer i Færøysundet

Øya Færøy - vest for Skjernøy - var badet i sol og blankt hav på selveste Sankthans den 23. juni 2014. Båtkortesjene på vei inn i Nordfjorden fikk en idyllisk seilas inn mot Skjernøysund og brua.

Nok en deilig junidag var til ende.

Bildet er tatt i Færøysundet 23. juni kl. 22.30 og viser årets lengste dag som siger mot avslutning.

Norunn Hågan Walvick

Vi i Skjernøyposten ønsker alle våre lesere
en riktig god jul, og et godt nytt år!

